

NASYCENÍ PŮTI TISÍC?

Převod materiálu

Daniel Heller

Pořadí v lekci

20

Žalm 145,15–16 – Oči všech s naději vzhlížejí k tobě a ty jim v pravý čas dáváš pokrm, otvíráš svou ruku a ve své přizni sytíš všechno, co žije.

Liturgické čtení-L 9,12-17

KLÍČOVÉ POJMY, DOBOVÉ A TEXTOVÉ SOUVISLOSTI

- **nasycení půti tisíc?** je zařazeno ve všech čtyřech evangeliích. Je spojeno s vytvořením společenství, které naslouchá Ježíšovu slovu (v 11). Vyprávění navazuje na SZ příběh o Elizeovi, který dvaceti chleby nasýtl sto mužů (2Kr 4,42-44). Pro křesťanské společenství má příběh o nasycení půti tisíc?, od počátku doposud, velký význam pro zjevnou souvislost se svatou večeří Páně.

- **pusté místo** (je zmíněno pod záruku, odkaz *b a následně ve v. 12.*) má zajistit odpočinek učedníkům, když se vrátili z cest, aby svému mistru podali zprávu o misijním působení. Lukáš (na rozdíl od Mk) nezmiňuje okolnosti, které vedly Ježíše a učedníky do ústraní. O potřebě fyzického odpočinku i během rozhovoru nám nepřímo svědčí kontext (Vyslání Dvanácti, Herodova nejistota) Pusté místo, které má v tomto případě poskytnout i tělesný odpočinek, vyhledává nejednou i sám Ježíš, aby se v tichosti setkal s nebeským Otcem a načerpal od něho novou sílu.

U Lk není řeč o Ježíšově lítosti nad zástupy (sr. Mk 6/34). Lukášův Ježíš **zástupy přijímá**. To je totiž důležitý Lk důraz (viz Marnotratný syn Lk 15; Zacheus Lk 19,)

-**schylovalo se k večeru**: zástupy lidí zůstávají u Ježíše, nemyslí v tu chvíli na obživu, na to, aby „si už šli po svém“. Vypadá to, že je jim zřejmé, že jsou chvíle a situace, kdy hmotné potřeby nejsou považovány za nejdůležitější. Zato učedníci „přemýšlejí prakticky“. Připomíná to příběh o Marii a Martě (Lk 10,38nn); zástupy jsou tady v roli Marie, učedníci v roli Marty...(pozn. pro Šmydru: *ale já mám tu Martu docela ráda :-)*...). Prostě, učedníci zde přemýšlejí „jako lidé tohoto světa“ (viz Lk 12,30, což v této souvislosti vyznívá skoro jako Lukášův komentář k „nasycení“).

Rozhovor Ježíše a učedníků převádí **nutnost nasycení** zástupu z roviny, kterou měli na mysli učedníci, k zámeru vlastního Ježíšova poslání. Zástup nemá být odkázán sám na sebe. Učedníci by měli nasycení zajistit, jsou k tomu svým mistrem vyzváni. Oni však přiznávají, že jejich prostředky k utišení hladu nepostačují. Také oni jsou vedeni k důvěře, že Ježíš má dost pro všechny. Ježíš učedníky učí, co je smyslem církve: sdílet se, dílit se o slovo (*euangelion*) i o chléb (*eucharistia*).- Nasycení půti tisíc? půti chleby a dvěma rybami je v evangeliích znamením plné moci Ježíše, s nímž se do světa vlamuje Boží království..

Je znamením Mesiáše, o němž říká Izaiáš (49,10): „nebudou hladovět ani žíznit... povede je ten, jenž se nad nimi slitovává“. Nedostatek chleba je totiž nejednou následkem vin a zpronevřety stvoření, někdy přímo trestem (1Kr 17) nebo následkem špatných sociálních a hospodářských podmínek, v nichž se lidé vlastní

vinou ocitli. Každodenní chléb pro všechny je a zůstává Božím darem. - ?lov?k ovšem nežije pouze chlebem... Smyslem Ježíšova vystoupení není tělesné nasycení hladovějících, aby se tak prokázal Mesiášem. Je to především zvěstování království Božího. A?koli Lukášovým d?razem je mimo jiné také sociální rozměr Ježíšova působení, je zřejmé, že Ježíšova záchrana - spása zahrnuje tělo i duši, celého ?lov?ka, celé Boží stvoření.

- **usa?te je po skupinách:** Ježíš p?ikazuje rozsadit p?ítomné jako u hostiny (doslova po hodovných skupinkách, symposiích). P?ítomní jsou zároveň rozděleni do oddílů jako Izrael, vycházející z Egypta. Celé se odehrává na zeleném trávníku (viz Ž 23,2; Ez 34,14). Pusté místo bez jídla se náhle stává místem hojnosti chleba duchovního (kázání) i tělesného. Starozákonní d?je i zaslíbení zn?jí v tomto vyprávění proto, aby vtáhly k?es?any, shromážděné u ve?e?e Pán?, doprostřed d?je a zaslíbení starozákonního lidu.

ÚSKALÍ TEXTU

P?íb?h nechce ohromit jako jiné Ježíšovy divy (uzdravení, utišení bou?e - chybí v n?m zmínka o úžasu shromážděných). Už v?bec nechce působit jako laciné kejkle (m?žeme d?tem p?ipomenout, že právě tohle pokušení Ježíš na poušti odmítl - Lk 4/1-13)

- v jednotlivostech se vyprávění v evangeliích odlišuje pokud jde o místo, osoby nebo ?as. Podstatné je, že tím jediným a pravým dárce „chleba života“ je Ježíš. Poselství p?íb?hu stup?uje evangelium Janovo: **Ježíš je sám tím pravým „chlebem“**, který je dán k ve?nému nasycení.

Starším d?tem p?iblížte eschatologický **význam výpovědi o dvanácti koších nalámaných chleb? a ryb.** - Nejde o drobky! Dvanáct koš? poukazuje na celé spole?enství Božího lidu, na dvanáct kmen?. Zbývajících potravin je tolik, že pro všechny další hladovějící a pot?ebné bude vždy dostatek.

- Nejde jen o svátostnou rovinu, ale taky o docela všední hlad, který u?edníci nepřehlížejí a Ježíš nepodce?uje. Boží slitování se týká zrovna tak duchovní jako fyzické stránky našeho života. Starok?es?anský zp?sob slavení ve?e?e Pán? to dobře p?ipomínal jednak tím, že šlo o skute?né jídlo, jednak tím, že ve?e?e Pán? byla úzce spojena se starostí o pot?ebné, především nuzné, hladové a ve?né.

POM?CKY

Chleba, kolá?, kulaté oplatky (n?co dobrého, co se dá lámáním d?lit)... zkuste rozd?lit tak, aby se na všechny dostalo a ještě zbylo. Zaspívejte si potom jako kánon písni?ku „?eho těeba, B?h nám dá“. Menší d?ti m?žete nechat, a? z modelíny vyrobí p?t chleb? a dv? ryby.

MOTIVA?NÍ UVEDENÍ DO P?ÍB?HU

a) pro mladší školní věk

Znáte úsloví, že „nejen chlebem živ jest ?lov?k...“? Víte, odkud pochází a jak pokračuje? (viz Lk4,4+ pozn. a).- Můžete navázat, že za Ježíšem p?icházejí zástupy a on je p?ijímá a vyu?uje o Království Božím. To je to podstatné. Ale proto mu ani není lhostejné, zda mají lidé hlad. U?edníky u?í, že Jemu záleží na celém ?lov?ku (t?lo i duše) a tak i církvi, k?es?an?m v jejich služb? má na tom záležet. Proto nap?. k bohoslužbám pat?í modlitby i sbírka.

b) pro st?ední a starší školní v?k

M?li jste už n?kdy na starosti p?ipravit jídlo pro v?tší po?et lidí? (ne?ekaná návštěva, oslava narozenin, služba na tábo?e...)? V?d?li jste si rady nebo jste byli nervózní? Požádali jste n?koho (dosp?lého) o pomoc?

Navrženou motivaci můžete využít p?ípadn? až v pr?b?hu vypráv?ní. Na zkušenost d?tí můžete navázat situaci u?edník?, kte?í si také úpln? nev?dí rady a Ježíš je názorn? vyu?uje.(Nevytýká jim, že jsou neschopní, ale p?ináší ?ešení: d?kovat Bohu za to, co je k dispozici a d?lit se s druhými...) Ježíš vede své následovníky, aby se „tady a te?“ u?ili od N?ho, aby od N?ho p?ijímali a tím pádem sami m?li co nabídnout a rozdávat.

c) pro Teofila

Teofil žije v dob?, kdy církev není nijak zvláš? bohatá, nemá na rozdávání, neoplývá financemi a otázka diakonie je živ? diskutovaná. P?edstavme si tedy Teofila, jak p?ichází za Lukášem s otázkou, zda se má církev starat i o hmotné pot?eby lidí, nebo sloužit „?ist? náboženským pot?ebám“.

T.:Lukáši, jdu práv? z bohoslužeb, pomáhal jsem p?i lámání chleba, bylo tam tolik lidí. M?l jsem fakt nervy, že nám to tentokrát nebude sta?it. Co myslíš, chodí tam ti lidé proto, že se tam dozv?dí o Ježíši, nebo proto, že v?dí, že dostanou n?co k jídlu?- L. „No, asi oboje“. - T. „Ale kde na to má církev brát?“ (souvisí to s otázkou u?edník?: „nebo snad máme jít a nakoupit pokrm pro všechen tento lid?“). L: Kde funguje v církvi solidarita, kde je ochota d?lit se, tam se prost?edky najdou. Ale hodn? to souvisí s nasloucháním Božímu slovu. Po?kej, možná ti to líp objasní tenhle p?íb?h...

OSNOVY VYPRÁV?NÍ

a) pro mladší školní v?k

Motivace

I. Ježíš je tu pro své následovníky - u?edníky, ale i pro své „pronásledovatele“- zástupy a u?í je o Království Božím.

II. Zástupy naslouchají až do setm?ní; u?edníci mají starosti o živobytí

III. Ježíš je u?í, jak své starosti p?edkládat Bohu

IV. Díky Bohu mají všichni dostatek a ještě dost zbývá

b) pro st?ední a starší školní v?k

Motivace

I. U?edníci a Ježíš cht?jí být spolu sami

II. Zástupy cht?jí být s Ježíšem

III. Ježíš zástupy p?ijímá a u?í o Království Božím

IV. Je pozd?, u?edníci navrhn?jí propušt?ní zástupu, Ježíš navrhuje nasycení

V. Z nervózních u?edník? se stávají hostitelé, usazují zástupy jako k hostin?, podle Ježíšova p?íkazu

VI. Ježíšova „názorná lekce“ toho, jak je to s Královstvím Božím; p?t chleb? a dv? ryby, to není „bufet“, je to „hostina víry“

VII. S díky p?ijímat od Boha, radostn? se d?lit s bližními

VYPRÁV?NÍ

I. MOTIVACE

T.: „Lukáši, jdu práv? z bohoslužeb, pomáhal jsem p?i lámání chleba, bylo tam d?sných lidí. M?l jsem fakt nervy, že nám to tentokrát nebude sta?it. Co myslíš, chodí tam ti lidé proto, že se tam dozv?dí o Ježíši, nebo proto, že v?dí, že dostanou n?co k jídlu?“ – L.: „No, asi kv?li obojímu“. – T.: „Ale kde na to má církev brát? Copak máme na rozdávání?“ L.: „Víš, Teofile, tam, kde funguje v církvi solidarita, kde je ochota d?lit se, tam se prost?edky najdou. Ale hodn? to souvisí s nasloucháním Božímu slovu. Po?kej, možná ti to líp objasní jeden p?íb?h.“

II. U?EDNÍCI A JEŽÍŠ CHT?JÍ BÝT SPOLU SAMI

Vzpomínáš si, Teofile, co bylo pro Ježíše nejd?ležit?jší, o ?em po?ád mluvil? O Božím království, o tom, že B?h je blízko, že chce, abychom žili s ním, abychom mu pat?ili, abychom v?d?li, že pro nás p?ipravil krásný život, abychom vnímali, že to jeho království p?ichází do našeho sv?ta, mezi nás. ?íkat to lidem je n?kdy t?žké, když tomu nev?ří, když se na sv?t dívají jinak. Ježíš lidi u?il dívat se na sv?t tak, jak ho vidí B?h. Jenže když to lidé necht?jí ani vid?t ani slyšet? Ježíš to um?l lidem ?íkat, a dokonce jim dával pocítit, že je to pravda, že B?h je blízko. A záleželo mu na tom, aby to nau?il své u?edníky.

A tak když už s nimi n?jakou dobu byl, cht?l, aby to zkusili sami – poslal je, a oni chodili od vesnice k vesnici, ?íkali lidem, že je má B?h rád, a uzdravovali je. A te? se vrátili a cht?li o tom Ježíši vypráv?t: „Ježíši, tvé poslání se da?í. Ono to fakt jde!“ Ježíš byl rád a cht?l si o tom s u?edníky povídat. A cht?l si s nimi odpo?inout. Pot?eboval s nimi být sám.

III. KDYŽ LIDÉ POSLOUCHALI JEŽÍŠE, ZAPOMN?LI JÍST

Ale to se mu nepoda?ilo. Za Ježíšem po?ád chodila spousta lidí, celé zástupy. To jeho slovo m?lo ohromnou sílu (a vlastn? má, Teofile – vždy? víš, jak prom?nilo i tv?j život!). A všichni ti lidé cht?li slyšet, co jim ještě Ježíš ?ekne. Protože kdykoli za?al znovu mluvit, zase to bylo jiné, ohromn? zajímavé, a tolik to k t?m lidem

promlouvalo, že za Ježíšem táhli; kam šel on, šli za ním.

A Ježíš je neodmítl. Chtěl sice být s uředníky sám, ale zase je přijal. Mluvil k nim, a oni mu viseli na rtech. Byla tam krásná atmosféra. V tu chvíli nikoho nenapadlo myslet na to, že má hlad. Už byl večer, a Ježíš stále ještě mluvil a lidi naslouchali.

Stalo se vám někdy, že jste zapomněli na jídlo? Kdy to bylo? Co jste právě dělali, kde jste byli? Ne že byste se ve spěchu nestihli najíst, ale že jste prožili něco krásného, úžasného, že jste nechtěli, aby to skončilo?

IV. JEŽÍŠ CHCE, ABYCHOM SE CÍTILI DOBŘE

Představ si, že by ti bylo špatně z hladu a někdo by ti řekl: „Te mluví Ježíš (nebo: te jsi v kostele), tak se na to soustřeď.“ – To by Ježíš nikdy neřekl. Chtěl, aby se lidé cítili dobře. Ježíši není jedno, že má někdo hlad. I když mluvil úplně o jiných, důležitějších věcech, nevznášel se někde na oblacích. Myslel na lidi, jak jim je a co potřebují. Věděl, že důležité není jen dobré slovo, ale i dobré zacházení, že člověk potřebuje něco dobrého, nějakou pozornost.

Proto je na bohoslužbách vedle kázání vždycky ještě modlitba, ve které myslíme na druhé lidi, a taky sbírka.

V. JEŽÍŠ NENÍ MIMO? (JEŽÍŠ POVĚŘUJE NASYCENÍM UŘEDNÍKY)

Tentokrát to však byli uředníci, kteří Ježíšovi připomněli: „Už bude večer, už bys měl končit. Ti lidé musejí také někdy jíst a někde přenocovat. Pošli je do okolních vesnic, ať si stihnou koupit něco k jídlu. Těba tam přenocují a ráno zase přijdou, a my si konečně odpovíme, a taky jsme spolu chtěli mluvit...“

Ježíš nebyl nepraktický „mimo“. Odpověděl: „Nebojte se, já jsem nezapomněl. Než je propustíme, dáme jim najíst. Ale uděláme to jinak. Víte co, dejte jim najíst vy.“ To nemá být jako studená sprcha. Ježíš prostě svěřuje uředníkům velký úkol, jako když nám dospělý řekne: „Vždyť to zvládneš sám, ne?“

Stalo se vám někdy, že jste museli připravit jídlo pro hodně lidí? Byli jste nervózní? Požádali jste někoho (dospělého) o pomoc? Představte si to – uředníci měli nakrmit víc než pět tisíc lidí!

„To jako my, Ježíši?“ Myslí to vážně? „Vždyť tady máme jen těch našich pět chlebů a dvě rybičky.“ Co myslíte – směli se uředníci? „To máme nakoupit jídlo pro celý tenhle dav?“

VI. JEŽÍŠ JE SKVĚLÝ UČITEL

Víte, jak si něco dobře zapamatovat? Těba nějakou látku ze školy? Ještě víc než něco slyšet nebo vidět je zkusit si to sám, a úplně nejlepší je, když to sami zkusíte někomu vysvětlit.

Ježíš dává uředníkům „názornou lekci“ i tom, jak je s Božím královstvím. A oni si to hned můžou zkusit. Nic dál nevysvětluje, jen jim říká, co mají dělat: Ušlete ty lidi do kruhu po padesáti lidech – jako na hostině, kde se lidi nestrkají jako ve školní jídelně a nenatahují ruce, aby dostali první. V takovém kruhu už nejsou bezejmenný dav, ale vidí si do očí, patří k sobě, mohou si spolu povídat.

A pak se to stalo. „Ježíš vzal těch pět chlebů a dvě ryby, vzhledl k nebi, vzdal díky, lámal a dával uředníkům.“ T.: „Počkej, Lukáš, ale to vždyť to se říká na bohoslužbách při díkůvzdání, při večeři Páně!“ – L.: „No, právě, o tom to je.“

Ale po?kej, všimni si ještě?, co u?edníci?m v tu chvíli došlo: Ježíš jim nevynadal, že jsou neschopní, když si neví rady. Místo toho jim sám názorn? ukázal, jak si mají po?ínat, jak mohou své starosti p?edkládat Bohu: Nejd?ív pod?kovat za to, co máme. Neprosit hned o zázrak, ale nejd?ív p?emýšlet, co by se dalo ud?lat.“ – T.: „Ale vždy? to je zázrak, jak mohl Ježíš ten chleba rozmnožit?“ – L.: „To je práv? na tom to nejzajímav?jší. Když jsem o tom s Ježíšovými u?edníky mluvil, ?íkali, že jim to došlo až potom: Nejd?ív si mysleli, že to Ježíš ud?lá sám, že se pomodlí a rázem tu budou koše s jídlem. Ale pak si vzpomn?li, jak jim vypráv?l, co se stalo, když byl dlouho na poušti a m?l hlad. Tehdy se dostal do pokušení ud?lat si chleba z kamení a tak si dokázat, že jako Syn Boží na to má. Ale on to tehdy odmítl. Te? vzal tu jejich ve?e?i a rozd?lil ji mezi u?edníky. A ti nervózní u?edníci šli mezi lidi a rozdávali jim ty chleby a ryby, a ono to po?ád sta?ilo. Bylo toho víc a víc, nikdo nev?d?l jak, najednou m?l prost? každý z nich dost na rozdávání. N?kde na cest? k t?m lidem se to stalo, ?íkali mi u?edníci. Najednou z nás byli hostitelé.“

VII. KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ JE JAKO NÁDHERNÁ HOSTINA VÍRY A NAD?JE

T.: „Já fakt zírám. Myslel jsem si, že to bude jako „bufet na stojáka“, když p?ece nebyl ?as a Ježíš je toho cht?l ještě tolik nau?it.“ L.: „Ale on je práv? v tu chvíli nau?il velice mnoho! Prožili si, co to je spole?enství – s ním, a s druhými lidmi!

A ještě n?co: Možná se ti to m?že zdát jako mali?kost, ale ur?it? to nebyla náhoda, že bylo t?ch chleb? p?t. P?t knih Mojžíšových je ten základ, na kterém se v Izraeli staví, a pro Ježíše to bylo také ohromn? d?ležit?é.“ – T.: „A t?ch dvanáct koš?? To si v?bec nedovedu p?edstavit!“ – L.: „Vidíš, všichni se nasytili, a ještě zbylo. To nazna?ovalo, že nikdo na sv?t? nebude muset hladov?t – ani po chlebu, ani po p?átelství a lásce. Proto d?láme vždycky v kostele sbírku, protože toho tolik dostáváme. A bude dost i pro ty, kdo mezi nás p?ijdou. Vždy? i u nás v kostele je ještě tolik volných míst...“

VIII. BOHOSLUŽBY ZNAMENAJÍ P?IJÍMAT, RADOVAT SE, D?KOVAT A D?LIT SE

T.: „Takže myslíš, že když se snažíme d?lat n?co pro druhé, B?h se k tomu p?izná?“ – L.: „P?esn? tak! Proto tu církev je: aby se d?lila o dobré slovo i o chléb. Ale pozor, Ježíš musí být u toho: kdyby nám šlo o to, abychom d?lali hodn? dobrých skutk?, t?eba kv?li tomu, aby o nás druzí ?ekli, že jsme hodní lidi, nebo abychom si sami dokázali, že to zvládneme, že nejsme žádná „bé?ka“, nebo že u nás ve sboru je to lepší než jinde, tak by to dopadlo trapn?.“

T.: „Te? m? napadá, že to na bohoslužbách vypadá podobn? jako v tom p?íb?hu: Ježíš káže, pak – v ?ad? kruh? – p?ijde ve?e?e Pán?, pak lidi propustil, asi jim dal i požehnání.“ – L.: „Víš, Teofile, m? práv? u tohoto p?íb?hu došlo, že Ve?e?e Pán?, kterou v našem spole?enství slavíme, není jen pro vyvolené, pro pár zasv?cených, kte?í už dob?e v?dí, o co krá?í. Ježíš pohostil všechny. A taky už dnes už vím, že Ježíš je tím pravým chlebem: když ?lov?k Ježíše p?ijímá, nemusí se kv?li spoust? v?cí trápit, protože p?átelství s Ježíšem t? nasytí mnohem víc, než kdyby sis koupil celý supermarket. Chápeš to? On sám se nám vydává za pokrm, od toho stolu v kostele se jenom vysluhuje, a my ho obcházíme s úctou jako malí ?íšníci, kte?í sami mají prázdné ruce, a p?ece smí nést druhým chléb života.“

MODLITBA

Ježíši, náš dobrý Pane, d?kujeme ti za to, že nás sytíš - tak jako jsi sytil zástupy, které se k tob? valily. D?kujeme ti, že náš život není prázdný, že ho m?žeme žít v lásce a nad?ji. Radujeme se z toho, že jsi nás

povolal k víře. Chceme ti nastavit své prázdné ruce i srdce a prosíme tě, abys nám je naplnil a abys nám do srdcí opět vložil něco z tvé nekonečné naděje a nezměrné dobroty, abys je proměnil svou láskou, abychom si nechtěli tvé dary nechávat jen pro sebe. Nauč nás, Ježíši, jako to děláš, abychom ti mohli pomáhat. A moc tě prosíme, uzdrav celou zemi spravedlností. A nás posilni nás k víře a k životu, když jsme slabí nebo neschopní. Amen

PODNETY PRO ROZHOVOR

Víte, že v prvotní církvi Veškerí Pánové říkali „lámání chleba“?

Povídejte si, jak se ve vašem sboru vysluhuje Veškeré Pánové a zda dříve zažily někde jinde i jiný způsob.

Kde ještě jinde se objevují v bibli ta slova: „vzal chléb, vzdal díky, lámal a dával učedníkům...“ (Lk22,19 a par); nechte dříve najít to místo v bibli a přečíst slova ustanovení.

Existují u nás lidé ohrožení hladem? Znáte země, kde lidé trpí hladem?

Jsou dříve zvyklé modlit se před jídlem? Mají doma nějakou oblíbenou či pravidelnou modlitbu (píseň) před společným jídlem? Chtějí vás ji naučit?

Je úkolem církve kázat, vyučovat, navštěvovat nemocné, nebo také jinak pomáhat i lidem, kteří nejsou členy sboru, nepatří do církve...?

Slyšeli jste někdy o Diakonii milosrdenství? Víte, že slovo diakonie znamená služba potřebným? Říkají vám něco jména „Rolníka“, „Marta“, „Zvonek“ ...?

Odkaz na pracovní list

[20 Nasycení pět tisíc](#)

[14 Nasycení 5000](#)

[6/2 Chléb vezdejší dej nám dnes - Nasycení pět tisíc](#)

Odkaz na píseň

[Děm na písku postavený, lampa, která zhasíná](#)

[Zstať s námi, Pane, když se stmívá](#)

[Někdo mě vede za ruku, když bojím se jít tmou](#)

[Hospodin ráčí sám pastýř můj býti](#)

[Spolu lámejme chléb \(EZ683\)](#)

[Jeden Pán, jedna víra, jeden křest pojí nás](#)

[O Pane můj, pokoj ať tvůj na cestách](#)

[Přehořeba, Bůh nám dá](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo](#)

Biblický odkaz (kat)

[Lukáš 9,10–17](#)